

Vinnuvernd við NPA - ávinningur fyrir alla

**Þórunn Sveinsdóttir, sjúkraþjálfari, MPM
deildarstjóri Vinnueftirlitinu
17. nóvember 2016**

Hugtök í NPA-handbók

Tenging við lög nr. 46/1980 (vinnuverndarlögin)

Heimili NPA-notandans er í senn heimili og vinnustaður

NPA-handbók		Lög nr. 46/1980
Umsýsluaðili = vinnuveitandi		Atvinnurekandi
a. Einstaklingur/samvinnufélag	=	<u>Atvinnurekandi</u>
b. Sveitafélag	=	
c. Notandi þjónustunnar	=	
Aðstoðarmaður	=	Starfsmaður

Vinnuverndarstarf á vinnustöðum

Lagarammi

Vinnuverndarlögin (nr. 46/1980)

- Leggja grundvöll að vinnuverndarstarfi vinnustaða
- Markmið þeirra að **innan vinnustaðanna sjálfra** sé hægt að leysa öryggis- og heilbrigðisvandamál

Gott vinnumhverfi og vinnuskipulag

- Eykur líkur á að hæft aðstoðarfólk fái til starfa
 - Stuðlar að stöðugleika í starfsmannahaldi
- **Sameiginlegir hagsmunir notanda og starfsmanns**

Reglugerð um skipulag og framkvæmd vinnuverndarstarfs (nr. 920/2006)

Markmið:

- ◆ Koma á kerfisbundnu vinnuverndarstarfi innan vinnustaða í þeim tilgangi að
 - stuðla að því að vernda starfsmenn gegn heilsuvá og heilsutjóni
 - stuðla að því að starfsmenn fái verkefni við hæfi, aðlögun
 - draga úr fjarvistum vegna veikinda og slysa
 - stuðla að andlegri og líkamlegri vellíðan starfsmanna

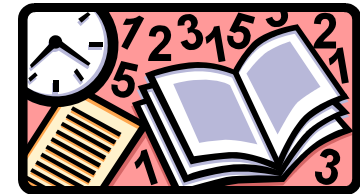
Ábyrgð atvinnurekenda

- ◆ Umsýsluaðili ber ábyrgð á að gerð sé **skrifleg áætlun um öryggi og heilbrigði á vinnustaðnum**
- ◆ Samstarf við starfsmenn og notendur
- ◆ Krafa um **kerfisbundin vinnubrögð**
 - Áætlun áður en starf hefst eða við upphaf starfs
 - Endurskoðuð þegar forsendur breytast

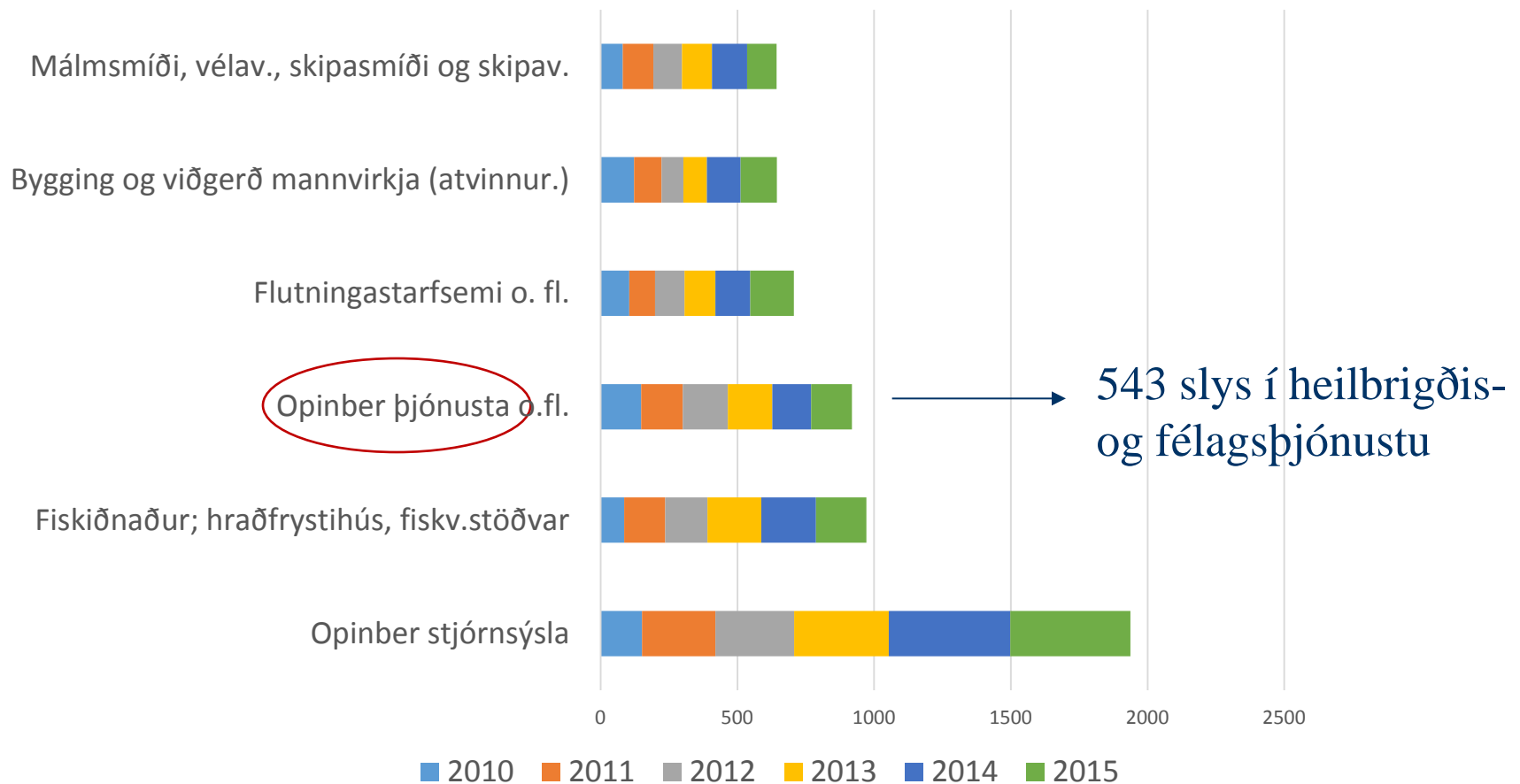

Hvað felur áætlunin í sér?

- ◆ Gera skal **skriflegt áhættumat**
 - Meta áhættu í starfi með tilliti til öryggis og heilsu aðstoðarmanna og áhættuþátta í vinnuumhverfinu
 - Ef áhættumatið gefur til kynna að heilsu og öryggi þeirra sé hættu búin skal umsýsluaðili grípa til forvarna
- ◆ Gera skal **tímasetta áætlun um heilsuvernd/ forvarnir**
 - Setja í forgang það sem skapar mesta hættu
 - Lagfæra strax það sem er auðvelt
- ◆ Eftirfylgni
- ◆ Endurskoðun áhættumats
 - Ef slys eða óhapp verður
 - Ef forsendur breytast, t.d. nýr aðstoðarmaður hefur störf, breytingar verða á högum/færni notanda

Starfsgreinar með flest vinnuslys 2010-2015

Áhættuþættir á vinnustað sem meta þarf

Áhættumatsverkfæri fyrir NPA-þjónustu á heimasíðu VER,
sjá www.vinnueftirlit.is/vinnuvernd/ahaettumat/hjalgagn-vid-ahaettumat/

Áætlun um heilsuvernd/forvarnir

Innihald

- ◆ Aðgerðir til að koma í veg fyrir/draga úr áhættu í samræmi við niðurstöðu áhættumats, t.d.
 - skipulag og framkvæmd vinnu – m.a. vinnutími / hvíld og frídagar
 - sértæk fræðsla/þjálfun og leiðbeiningar
 - val á búnaði, léttitækjum og efnum
 - innréttingar/skipulag húsnæðis
 - notkun öryggis- og hlífðarbúnaðar
- ◆ Viðbragðsáætlun vegna óvæntra atvika
- ◆ Neyðaráætlun ef neyðarástand kemur upp
- ◆ Tilkynningarferli vegna vinnuslysa
 - tilkynna skal vinnuslys til VER, ef fjarvera er meiri en einn dagur auk slysdags

Sértækar reglur um áhættumat - dæmi

- ◆ Aðgerðir gegn einelti, kynferðislegri áreitni, kynbundinni áreitni og ofbeldi á vinnustöðum – 1009/2015
- ◆ Starfsmenn sem vinna með tæki – 367/2006
- ◆ Starfsmenn í hættu vegna efna á vinnustöðum – 553/2004
- ◆ Starfsmenn í hættu vegna efna sem geta valdið krabbameini eða stökkbreytingu á vinnustöðum - 098/2002
- ◆ Starfsmenn í hættu v/líffræðilegra skaðvalda – 764/2001
- ◆ Þungaðar konur og konur með barn á brjósti - 931/2000
- ◆ Starfsmenn sem þurfa að nota persónuhlífar – 497/1994
- ◆ **Starfsmenn sem handleika byrðar – 499/1994**

Áætlun um öryggi og heilbrigði á vinnustað

Notendastýrð persónuleg aðstoð – NPA

Mat á vinnuaðstæðum

Við allar vinnuaðstæður skal atvinnurekandi meta áhættu í starfi með tilliti til öryggis og heilsu starfsmanna, þ.m.t. einyrkjar og fjölskyldufyrirtæki, sbr. lög nr. 46/1980 og reglugerð nr. 920/2006.

Umsýsluaðili (atvinnurekandi) eða fulltrúar hans annast áhættumatið í samstarfi við notendur og starfsmenn.

Svör við eftirfarandi spurningum eiga að stuðla að betri vinnuaðstæðum og eðlilegu jafnvægi milli heimilis og vinnustaðar við framkvæmd Notendastýrðar persónulegrar aðstoðar (NPA).

Dagsetning mats:	
Nafn notanda:	Heimili:
Póstnúmer - staður:	Sími - netfang:
Umsýsluaðili:	Sveitarfélag sem ber ábyrgð á að þjónusta sé veitt:
Aðstoðarmaður/-menn:	
Hvaða stuðnings er þörf ☐ Við athafnir daglegs lífs ☐ Við heimahjúkrun ☐ Við aðra sérstaka aðstoð	

Þættir vinnuverndar við mat á vinnuaðstæðum.

Markmið mats á vinnuaðstæðum er að tryggja að gert sé áhættumat við framkvæmd Notendastýrðar persónulegrar aðstoðar (NPA).

Mat á vinnuáðstæðum

1. Mat á stuðningsþörf notanda:

	Já	Nei	Ef já, skráið athugasemd
a) Þarf aðstoð við tjá vilja sinn?	☐	☐	
b) Þarf líkamlega aðstoð við að ganga til náða, á meðan á svefni stendur, fara á fætur?	☐	☐	
c) Þarf líkamlega aðstoð við að standa?	☐	☐	
d) Þarf aðstoð við að ferðast um?	☐	☐	
e) Þarf aðstoð við böðun?	☐	☐	
f) Þarf sérstaka aðstoð vegna líkamsþyngdar?	☐	☐	
g) Annað?	☐	☐	

2. Vinnuáðstæður - efnislegir þættir:

	Já	Nei	Ef nei, hvaða aðgerða er þörf
a) Er aðgengi á heimilinu fullnægjandi? Sjá nánar bókina "Aðgengi fyrir alla" og byggingareglurgerð.	☐	☐	
b) Er aðgengi innanhús þannig að bæði starfsmenn og notendur geta athafnað sig án hindrana?	☐	☐	
c) Eru gólf laus við hálfu/hindranir, sem geta valdið falli, t.d. þröskulda, snúrur, teppi og mottur ?	☐	☐	
d) Er fullnægjandi aðgengi að rúmi, salerni og baðaðstöðu með tilliti til vinnustellinga og léttitækja?	☐	☐	
e) Eru áhöld fyrir þrif hentug, létt og þægileg í notkun? Eru sköft stillanleg?	☐	☐	
f) Eru hreingerningatæki, t.d. ryksuga og moppa, í góðu ástandi?	☐	☐	
g) Eru vinnuáðstæður við önnur verk fullnægjandi með tilliti til góðrar líkamsbeitingar?	☐	☐	
h) Er lýsing nægjanleg við vinnu og til að komast um á eðlilegan hátt?	☐	☐	
i) Eru raflaenir og raflúnaður í lagi, t.d. tenglar og	☐	☐	

3. Meðferð lyfja/efna - smithætta, ofnæm

	Já	Nei	Ef nei, hvaða aðgerða er þörf skráið
a) Er fylgt sérstökum verklagsreglum vegna smithættu, lyfjagjafar og annarrar meðhöndlunar, ef við á? Eru notaðar viðeigandi persónuhlífar?	☐	☐	
b) Er notandi upplýstur um mikilvægi þess að nota hættuminni efni?	☐	☐	
c) Eru aðilar upplýstir um hættu á ofnæmisviðbrögðum t.d. vegna dýra, reykinga og fleiri þátta?	☐	☐	

4. Vinnuaðstæður – félagslegir þættir

	Já	Nei	Ef nei, hvaða aðgerða er þörf
a) Er skipulag vinnutíma í samræmi við lög?	☐	☐	
b) Eru samskipti og samvinna milli notanda og aðstoðarmanns þannig að báðir una vel við?	☐	☐	

5. Hjálpartæki og aðstoð

	Já	Nei	Er e-u áfátt?	Ef merkt er við áfátt, skráið athugasemdir
a) Þarf að nota eftirfarandi hjálpartæki:				
o Lyftara, loft-lyftibúnað	☐	☐	☐	
o Stillanlegt rúm	☐	☐	☐	
o Flutningsbretti - Flutningsbelti	☐	☐	☐	
o Hjólastól - Salernisstól - Sturtustól	☐	☐	☐	
o Göngugrind	☐	☐	☐	
o Hjálpartæki vegna samskipta	☐	☐	☐	
b) Er fyrir hendi ákveðið verklag varðandi flutning til og frá rúmi/stól/salerni/bíl?	☐	☐	☐	
c) Eru einhverjar hindranir sem koma í veg fyrir að hjálpartæki séu notuð?	☐	☐		Ef já, skráið athugasemd
d) Er nægilegt að einn aðstoðarmaður sé til staðar hverju sinni?	☐	☐		Ef nei, skráið athugasemd

6. Annað

	Já	Nei	Ef nei, hvaða aðgerða er þörf
a) Er gert ráð fyrir fræðslu/þjálfun aðstoðarmanns,	☐	☐	

Aðgerðaáætlun – úrbætur

Atriði sem þarfnast úrbóta	Hvernig skal það leyst	Ábyrgðar- aðili	Úrbótum lokið fyrir

Dagsetning mats: _____

Áætlað endurmat: _____

Umsýsluaðili/Notandi

Vinnuverndarstefna

Stefna umsýsluaðila (sjá tilvísun/dags.):	(Nafn umsýsluaðila ef við á)
Hver ber ábyrgð á að stefnu umsýsluaðila sé fylgt eftir við framkvæmd þjónustunnar ?	Nafn notanda

Vinnuverndarstefna	Ábyrgð á: (Nafn/ staða)	Hvernig, stutt lýsing
Að tryggt, öruggt og heilsusamleg vinnuumhverfi sé til staðar til að koma í veg fyrir slys og atvinnutengda sjúkdóma.		
Að aðstoðarmenn fái nauðsynlega fræðslu og þjálfun þannig að þeir geti unnið störf sín.		
Að alltaf sé til staðar skilningur á mikilvægi vinnuverndar í daglegum störfum og athöfnum.		
Að búnaður, tæki og varasöm efni stofni ekki lífi og heilsu aðstoðarmanna í hættu.		
Að stuðla að andlegri, líkamlegri og félagslegri vellíðan aðstoðarmanna.		
Að öryggi starfsmanna sem vinna einir sé tryggt.		
Að skýrar verklagsreglur liggja fyrir ef upp kemur eldsvoði eða annað		

Handbækur - leiðbeiningar

- ◆ **Vinnutækni við umönnun:** Handbók eftir Ágústu Guðmarsdóttur og Þórunni Sveinsdóttur, 1995 (LSH).
- ◆ **Líkamlegt álag við vinnu:** Vinnustellingar, þungar byrðar og einhæf vinna, 2005 (VER)
 - Matskerfi og leiðbeiningar
- ◆ Ýmis leiðbeiningarit um áhættumat, sjá heimasíðu VER, www.vinnueftirlit.is

Markvisst vinnuverndarstarf - ávinningur fyrir alla

Kostnaður

- ◆ Starf umsýsluaðila, notanda og starfsmanna að vinnuvernd
- ◆ Umbætur í vinnu-umhverfinu/skipulagi
- ◆ Þróun hæfni starfsmanna
- ◆ Þróun skipulagsheilda
- ◆ Ráðgjafapjónusta vegna heilsuverndar á vinnustað

Ávinningur

- ◆ Lægri slysakostnaður
- ◆ Lægri veikindakostnaður
- ◆ Aukin vinnufærni og skilvirkari þjónusta
- ◆ Aukin færni og gæði í þjónustu við notendur
- ◆ Betri ímynd